

РОЗВИТОК БАНКІВСЬКОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Львівський національний університет імені Івана Франка

Анотація. У тезах висвітлено результати проведеного дослідження впливу глобалізаційних процесів на розвиток банківського бізнесу. Зокрема проаналізовано їх вплив на процеси конвергенції та модифікації діяльності банків і виявлено основні тенденції у розвитку банківського бізнесу в умовах глобалізації.

Ключові слова: банківський бізнес; глобалізація; процеси конвергенції та модифікації діяльності банків; фінансова інтеграція.

DEVELOPMENT OF BANKING BUSINESS IN CONDITIONS OF GLOBALIZATION PROCESSES

Abstract. The abstracts highlight the results of the research of the impact of globalization processes on the banking business development. In particular, its influence on the processes of convergence and modification of banks' activities is analyzed and the main tendencies in the development of banking business in the conditions of globalization are revealed.

Keywords: banking business; globalization; processes of convergence and modification of banks' activities; financial integration.

Розвиток банківської діяльності знаходиться в центрі постійної уваги вітчизняних та іноземних науковців і практиків, що зумовлено як зростанням її ролі в сучасних умовах господарювання, так і появою нових фінансових інструментів, впровадженням новітніх досягнень науки й техніки у фінансову сферу, що здешевило міжнародні фінансові трансакції і разом з лібералізацією транскордонного переміщення капіталу посилило процеси глобалізації. Зазначимо, що глобалізаційні процеси охоплюють не лише економічну діяльність, а й загалом усі сфери суспільного життя [1, с. 213] - політику, екологію, безпеку тощо. З огляду на це, можемо стверджувати, що розвиток транснаціонального банківського бізнесу та й інших видів фінансової діяльності, привів до формування єдиного світового фінансового простору, елементи якого взаємопов'язані між собою фінансовими трансакціями, а його основою, на наш погляд, є власне банківський сектор. Так, з останньої третини минулого сторіччя, фінансові ринки, передусім розвинених країн, стали функціонувати не як локальні структури, а як спільноти, об'єднані загальними організаційно-правовими умовами, зв'язками й закономірностями розвитку, що дає змогу стверджувати про поступальне формування світового фінансового простору.

Справді, глобалізація та поширення цифрових технологій сприяли інтеграції національних фінансових просторів в єдиний глобальний фінансовий простір, а зростання конкуренції між фінансовими інститутами (банками, страховими компаніями тощо) у світовому масштабі привело до їх конвергенції, а також до модифікації національних фінансових ринків, що спричинило нездатність світової фінансової архітектури попереджати виникнення криз й зумовило необхідність в перегляді та оновленні стандартів банківського нагляду [2, с. 225]. Адже, банківському бізнесу притаманний високий рівень ризиковості, що вимагає постійного моніторингу та контролю щодо забезпечення стійкості його функціонування.

Вважаємо, що світовий фінансовий простір доречно розглядати як інтегровану за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій та уніфікованих стандартів мережу фінансових інституцій (національних фінансових просторів), що забезпечує швидке та вільне переміщення й перерозподіл капіталу (грошових коштів) в різних формах (від тих економічних суб'єктів, які мають надлишок до

тих, які потребують додаткового фінансування) на основі єдиних правил та механізмів для всіх економічних суб'єктів у світовому масштабі, що дає змогу забезпечити ефективний рух грошового капіталу між галузями, регіонами і країнами [3, с. 80].

Наголосимо, що з глобалізацією та інтеграцією національних фінансових ринків розпочалася нова економічна ера – “національні економіки країн вже не можуть бути осторонь від масивних стрімких й іноді дестабілізуючих глобальних фінансових потоків. Природно, щоб дати відповідь новим викликам, потрібна нова фінансова архітектура і реформа як на національному, так і на глобальному рівнях... Нова фінансова архітектура – це кодекси поведінки, новий глобальний регулятор і міжнародний меморандум порозуміння, що чітко визначає відповідальність за попередження і врегулювання криз” [4].

Отже, економічна глобалізація у ХХ ст. сприяла формуванню єдиного світового фінансового простору на засадах поглиблення взаємозв'язків національних фінансових просторів, і розпочався цей процес власне з інтеграції національних фінансових ринків. У результаті сформувався міжнародний фінансовий ринок – система ринкових відносин, що забезпечує торгівлю тимчасово вільними грошовими коштами як товаром між заощадниками і позичальниками з різних країн, а за структурою – це переважно сукупність кредитно-фінансових організацій (передусім банків), які є посередниками між первинними заощадниками і позичальниками. Міжнародний фінансовий ринок надає його учасникам більше можливостей, порівняно з національними фінансовими ринками, за рахунок різниці в: регулюючих нормах, доступному переліку фінансових інструментів, обов'язі фінансування, оподаткуванні фінансових операцій тощо.

Сьогодні за умов глобалізації банківський бізнес зосереджується в країнах і регіонах, де створено преференції і пільгові режими регулювання фінансової діяльності нерезидентів для стимулювання залучення їхнього капіталу. Фінансові посередники проводять операції з іноземними юридичними та фізичними особами на спеціалізованих територіях, використовуючи особливі (зовнішні) рахунки, відокремлені від рахунків резидентів внутрішнього фінансового ринку й тих рахунків, що надають власникам податкові знижки, звільнення від валютного контролю та інші пільги. Раніше для виникнення міжнародного фінансового центру були необхідні такі передумови, як стабільна грошова одиниця та розвинена національна банківська система або велика фондова біржа. Проте останніми десятиріччями найчастіше для цього достатньо, щоб країна мала фінансове законодавство, що надає право відкривати на своїй території іноземні банківські відділення та філії, пільгове оподаткування доходів, спрощену процедуру для проведення банківських і біржових операцій. Тепер поряд з такими традиційними глобальними фінансовими центрами, як Нью-Йорк, Лондон, Токіо, Париж, Цюрих, на міжнародних фінансових ринках важливу роль відіграють Сінгапур, Гонконг, Бахрейн, Кіпр, Панама й ін. Попри появу нових осередків міжнародного фінансування традиційні центри залишаються поза серйозною конкуренцією, оскільки мають тісні зв'язки з іншими ринками через дочірні компанії та філії місцевих фінансових посередників. Зокрема, США фактично є світовим центром фінансової активності, а тому значною мірою визначають динаміку й структуру міжнародного переміщення грошового капіталу.

На наш погляд, вплив процесів глобалізації на розвиток банківського бізнесу можна охарактеризувати так:

1. Зростання кількості транснаціональних банків та впровадження інноваційних банківських продуктів і послуг практично одночасно майже на всіх національних фінансових ринках.
2. Уніфікація процедур та правил ведення банківського бізнесу.
3. Посилення ролі міжнародних фінансових інституцій, транснаціональних та іноземних банків.
4. Збільшення частки міжнародних банківських операцій у загальносвітовому обсязі таких операцій, що приводить до вирівнювання процентних ставок, зважених на валютні та інші ризики.
5. Підвищення рівня фінансiалiзацiї як національних, так і світової економіки загалом.
6. Гармонізація правил і процедур банківського нагляду.
7. Загострення конкурентної боротьби на фінансовому ринку та розроблення нових стратегій ведення банківського бізнесу (нові маркетингові стратегії просування банківських послуг; впровадження інновацій та цифровізація банківської діяльності; поширення обміну найефективнішими управлінськими навиками, фінансовими технологіями тощо).
8. Активізація процесів злиття та поглинання у банківському секторі як на національному, так і на міжнародному рівні.

9. Пришвидшення руху фінансових потоків за рахунок розвитку систем електронних транзакцій, що полегшує як надходження, так і виведення капіталу й за певних умов дає підстави очікувати загрози фінансовій стабільності та безпеці країни.

Узагальнюючи викладене вище, можемо стверджувати, що глобалізація є об'єктивним процесом, якого, в сучасних умовах зростання рівня відкритості національних економік, практично неможливо уникнути банківським системам країн. Цей процес формує як можливості і переваги для банківського бізнесу, так і певні ризики й загрози. Для швидкого та адекватного реагування на наслідки глобалізаційних процесів країнам необхідно адаптуватися до нових умов функціонування світової економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Ткаленко Л., Тіпанов В. Банківська діяльність в умовах фінансової глобалізації. Економічний аналіз. 2021. № 1. С. 211-217. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/download/1862/6565656974>.
2. Шуба О.А. Світова фінансова архітектура: основні напрямки реформування. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. 2011. № 943. С. 223-230.
3. Крупка І.М. Теоретико-методологічні засади та особливості функціонування фінансового ринку України: Монографія. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 823 с.
4. Brown G. A New Global Financial Architecture. The Wall Street Journal Europe. <https://www.wsj.com/articles/SB10001424052748704240504574585894254931438>.

Крупка Ігор Михайлович – доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри аналітичної економії та міжнародної економіки, Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів, email: ihor.krupka@lnu.edu.ua.

Гукالیук Андрій Федорович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки підприємства, Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів, email: andrii.gukaliuk@lnu.edu.ua.

Пась Ярина Іванівна – здобувач, Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів, email: yaruna86@ukr.net.

Krupka Ihor Mykhailovych – Doctor of Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Analytical and International Economics, Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, email: ihor.krupka@lnu.edu.ua.

Hukaliuk Andrii Fedorovych – Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Enterprise Economics, Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, email: andrii.gukaliuk@lnu.edu.ua.

Pas Yaryna Ivanivna – applicant, Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, email: yaruna86@ukr.net.